

Der er andre Punkter, hvorpaa Bygningsvæsenet forekommer mig at være temmelig flot. Allerede ifjor forlangtes der til de kongelige Slotte det Dobbelte af, hvad der i flere Aar er ydet til Reparationer: 50,000 Rd. i Stedet for 25,000 Rd. Det lykkes os at faae det meget betydelig nedsat ved anden Behandling; men da ærede Medlemmer af Udvalget gif over til at stemme imod sig selv, og mod, hvad de havde været med til at indfille, gif det efterhaanden op til 40,000 Rd. Belært af Erfaringen tror man, at man iaar kan komme med en endnu større Sum, nemlig over 50,000 Rd. Det forekommer mig dog dyrt, om de kongelige Slotte, Bygninger og Haver i det Hele skulde koste os herved 200,000 Rd. aarlig. Jeg tror, at der maatte kunne træffes en Indstrækning heri, og at man kunde sælge af de gamle af dem, eller at man i alt Fald ikke behøvede at opføre saa mange nye Bygninger. Dette som Bemærkninger om Bygningsvæsenet i dets Almindelighed.

Det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg) har berørt, hvorledes vi savne Bølløs, Bømmestofes og Præstefabets Indtægter paa Finantsloven. Det er heller ikke den ydre Side af Sagen, jeg nu vil berøre; jeg vil blot sige saa Meget, at Folket — i alt Fald Mange blandt Folket — har den Tro, baade om Præstefabets Indtægter og om de særlige Fonds, at naar Bevillingsmyndigheden vil fuld Raadighed over dem, vilde de i langt større Grad kunne — jeg vil ikke sige fremfalde aandeligt Liv; thi det lader sig ikke fremfalde ved Penge, men — støtte det aandelige Liv og derved være en virkelig Hjælp for Udviklingen; thi det kan ikke negtes — med Rette eller Urette — at man paa mange Steder ser baade paa dette og paa Præstefabet i det Hele med alt Andet end velvillige Hølelser, og jeg tror virkelig, at noget af denne mindre venlige Stemning hidrører fra, at man forestiller sig, at det er visse Klasser, der raade og dominere over visse Kasser — man har endog kaldt dem de Dannedes Finantsvæsen — istedetfor at det skulde være det hele Folk, der raadede derover.

Jeg har hidtil væsentlig holdt mig til Indtægtsiden og skal nu vende mig til Udgiftsiden. Hvor fristende det end kunde være i Anledning af de forhøiede Fordringer for Udenrigsministeriets Bedkommende til Sendeherrene i Udlandet at anstille Betragtninger om, hvorvidt det udenlandske Diplomati er i de rette Hænder, skal jeg afholde mig deraf, og hvor fristende det end kunde være overfor Justitsministeriet at spørge, hvorledes det staar til paa Island, om de nu ere tilfredse der oppe efter at have faaet de 50,000 Rd., eller om Ministeren ikke mener, at de Penge, der bruges til Udstrøningsvæsenet, ere vel mange, — jeg har en grundet Formodning om, at man heller ikke paa dette Punkt gaar til Værks med den fornødne Sparommelighed — skal jeg dog ikke videre indlade mig herpaa, men vende mig

til Kirke- og Undervisningsministeriets Budget, hvor jeg mener, at vi trænge til meget væsentlige Reforme. Skulde jeg angive, hvilke Reforme jeg har tænkt mig fremkaldte for Universitetets Bedkommende, saa vilde jeg sige: Lad os faae en Reform som den, de ærede og meget lærde Herrer have foreslaaet for Sorø Akademis Bedkommende. Derom have vi jo en Kommissionsbetænkning, som jeg agter og efter min Opfattelse maa falde meget god. Lad os ved vor Høifole i Kjøbenhavn faae en lignende Dannelses som den, der foreslaas for Sorø's Bedkommende. Jeg tror ikke, at det vil være til Baneheld eller til Banehæder for vor Ungdom eller dens Udvikling. Saaledes har jeg betegnet mit Standpunkt dertil. Jeg skal ogsaa gjerne præcisere min Stilling til de lærde Skoler. Jeg erindrer, at da vi for nogle Aar tilbage behandlede Lovene om de lærde Skoler, sagde det meget ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (Ville), at den Tid var vel ikke kommen endnu, men vilde ikke være fjern, da det fællelige Clement vilde sige, at de lærde Skoler ere overflødige. Jeg vil nu ikke sige, at jeg idag vil udtale dette, men jeg vil dog noget nær sige det. Jeg vil gaa saa vidt, itaar at foreslaa at nedlægge de lærde Skoler indtil 2 eller 3, og saa lade de Fattige faae Fripladser og lade de Formuende, forsaavidt de ville søge de offentlige lærde Skoler, betale for deres Undervisning i fuldt Omfang. Ellers kan der ikke være Tale om, at der er en lige Adgang til Erhverv. Hvorledes skal den fattige Mand's Søn komme frem? Man siger: der er Fripladser; men hvorledes skal han være i Stand til at holde sin Søn i Skole blot ved at blive fri for at betale Undervisningspenge? Det er jo dog det Mindste af Udgifterne. En saadan Reform kunde jeg meget ønske, og jeg tror ikke, at man med Rette kunde kalde den ubillig. Jeg kan for Seminariernes Bedkommende omtrent anfåa de samme Strengte, og jeg vil haabe, at det Mindretal, som ifjor var nær ved at blive et Flertal, idet der kun manglede 1 Stemme dertil, det Mindretal, som vilde have Betalingen for Eleverne paa Statsseminarierne sat op og have flere Fripladser, nu vil være noget op til et Flertal. Imidlertid lader det ikke til, at den meget ærede Kirke- og Undervisningsminister agter at betrede den Vej, vi ifjor sloge ind paa, nemlig at nedlægge i det Mindste eet Seminarium. For de Fattiges Bedkommende kan man umulig mene, at det er nødvendigt at beholde 4 Statsseminarier; vore Statsseminarier, forsaavidt de opretholdes, burde være Fattigseminarier, istedetfor at de ere nær ved at være Indretninger nærmest for de Formuende. Efter den Erfaring, jeg har, er det i Reglen de Uformuende, der søge Frieminarierne, og de Andre, som søge Statsseminarierne, og slippe med at betale 10 Rd. aarlig. Men det ser ikke ud til, at Kirke- og Undervisningsministeren har til Formaal at fortsætte den nævnte Vej; thi ser man hen til Seminariernes Budget,